

Народна творчість. Українські побутові казки. Випуск 1

Дід, баба і курочка-рябушечка

Українська народна казка про тварин

Був собі дід та баба, мали собі курочку-рябушечку. Курочка яєчко знесла. Баба хижку мила, яєчко розбила. Дід плаче, баба плаче, ворота скриплять, сорока скрекоче. Полетіла сорока, сіла на дубочку. Питає дуб сороки:

— Чого ти скрекочеш?

— Ей, дубе, коли б ти знав, то б і листя поопускав. Дуб листя поопускав.

Прийшов бичок.

— Чого ти, дубе, листя поопускав?

— Якби ти знав, то ти б і ріжки позбивав. Був собі дід та баба, мали собі курочку-рябушечку. Курочка яєчко знесла. Баба хижку мила, яєчко розбила. Дід плаче, баба плаче, ворота скриплять, сорока скрекоче, дуб листя поопускав, бичок ріжки позбивав.

Пішов бичок до води. Вода питає:

— Бичок, бичок, чого ти ріжки позбивав?

— Ей, водо, водо, якби ти знала, то ти б

кров'ю стала. Був собі дід та баба, мали собі курочку-рябушечку. Курочка яєчко знесла. Баба хижку мила, яєчко розбила. Дід плаче, баба плаче, ворота скриплять, сорока скрекоче, дуб листя поопускав, бичок ріжки позбивав, вода кров'ю стала.

Прийшла наймичка попова по воду:

— Водо, водо, чого ти кров'ю стала?

— Дівко, дівко, якби ти знала, то ти б і відра побила. Був собі дід та баба, мали собі курочку-рябушечку. Курочка яєчко знесла. Баба хижку мила, яєчко розбила. Дід плаче, баба плаче, ворота скриплять, сорока скрекоче, дуб листя поопускав, бичок ріжки позбивав, вода кров'ю стала, наймичка відра побила.

Прийшла наймичка додому. Піп питає:

— Нащо ти відра побила?

— Ей, попе, попе, якби ти знав, то ти б усе з церкви повикидав. Був собі дід та баба, мали собі курочку-рябушечку. Курочка яєчко знесла. Баба хижку мила, яєчко розбила. Дід плаче, баба плаче, ворота скриплять, сорока скрекоче, дуб листя поопускав, бичок ріжки позбивав, вода кров'ю стала, наймичка відра побила, піп усе з церкви повикидав.

Прийшов [піп] до попаді. Попадя питає:

— Попе, попе, нащо ти усе з церкви повикидав?

— Ой попаде, попаде, якби ти знала, ти б проскури повикидала. Був собі дід та баба, мали собі курочку-рябушечку. Курочка яєчко знесла. Баба хижку мила, яєчко розбила. Дід плаче, баба плаче, ворота скриплять, сорока скрекоче, дуб листя поопускав, бичок ріжки позбивав, вода кров'ю стала, наймичка відра побила, піп усе з церкви повикидав, попада проскури повикидала...

Ріпка

Українська народна казка Полтавщини

В одному чудесному селі жив коли давно-предавно чоловік, котрий мав жінку, внучку Марушку, собаку Жучку, kota Мурчика.

Коли наступила тепла весна, все навкруги зазеленіло, дід взяв лопату і пішов на грядки, скопав і посадив зернятко ріпки. Росла ріпка, росла, а дід за нею доглядав.

А коли прийшла золота осінь пішов дід ріпку рвати. Обійшов кругом неї, а вона така велика-превелика виросла, взяв дід за чуб ріпку тягне-тягне, а витягти не може. Пішов дід кликати бабу.

— Йди, поможи мені ріпку витягти!

Прийшла баба на город, взявся дід за ріпку, а баба за діда. Тягнуть-тягнуть, а витягти не можуть. Пішла баба кликати на допомогу внучку Марушку.

— А йди, онучко, не сиди, ріпку вирвати поможи!

Прийшла Марушка на допомогу. Взявся дід за ріпку. Баба за діда, внучка за бабу, тягнуть-тягнуть, а витягти ріпку не можуть. Пішла внучка кликати собачку Жучку.

— А йди, Жучко, та поможи нам витягти ріпку?

Прибігла собачка ріпку виривати. От взялися: дід за ріпку, баба за діда, внучка за бабу, Жучка за внучку. Тягнуть-тягнуть, а витягти не можуть. Побігла Жучка кликати кота Мурчика.

— А йди, Мурчику, та допоможи нам витягти ріпку!

Прибіг кіт, взявся за собачку, собачка за внучку, внучка за бабу, баба за діда, дід за ріпку. Тягнуть-тягнуть, а витягти не можуть. Пішов Мурчик кликати на допомогу мишку. Прибігла мишка, взялася за кота, кіт за собаку, собачка за внучку, внучка за бабу, баба за діда, дід за ріпку. Тягнуть-тягнуть, та як попадають, і ріпка зверху. А мишка плиг під ріпку і заховалася. От таку велику ріпку виростив дід у себе на городі.

І я там була, ту ріпку бачила, а хто не вірить, хай перевірить.

Кирило Кожум'яка

Українська народна казка Полтавщини

Жив-був змій під Києвом. Горе стало у всьому городі, бо кожного дня змієві на вечерю давали люди по черзі з кожного двору молодих хлопців та дівчат.

Дійшла черга до дочки самого князя. А у князя була тільки одна дочка. Не міг витерпіть він такого горя, та ніде дітсья. А князівна сподобалася змієві, він не став її їсти, а залишив у себе.

От вона побачила, що змій їсти не буде її, прилащилася до нього та й питає:

— Чи є на всьому світі чоловік, щоб тебе подужав?

— Є такий, — каже змій, — живе у Києві, Кирилом звати. Як затопить у хаті, дим аж очі виїдає, а як вийде кожі мочить, то не одну несе, а дванадцять. От кого боюся.

А князівна тим часом сіла і листа батькові пише. Мовляв, так і с'як. Є в Києві чоловік, Кирилом звать, що він освободить її може.

Отримав батько листа, зрадів і послав до Кирила посланців. Та той і не дивиться на них. Рішив князь молодих послати до Кирила. Та ні молоді, ні старі не зуміли вговорить.

Затужив князь, послав востаннє малих

діточок, а ті як почали плакати, вмовлять, так Кирило не видержав і пішов до князя. Розказав князь Кирилові, що робиться, а той каже:

— Дайте мені дванадцять бочок смоли і дванадцять возів конопель.

Обмостився він всім цим і пішов до змія, взявши з собою булаву. Зустрілись із змієм. Почався бій, аж іскри летять. Усе бачили люди на горі. А коли змій упав, казали:

— Оце так Кирило! Оце так Кожум'яка!

Побив Кирило змія, бо той зубами встряг у смолу та коноплі, а Кирило його по голові булавою.

Одвіз Кирило князівну до батька, зажили люди в Києві знову спокійно. А з того часу звуть те місце, де жив Кирило, Кожум'яками.

Кривенька качечка

*Українська народна казка Подніпров'я
(Наддніпрянщини)*

Був собі дід і баба. Жили вони бідно, дітей не було. І от одного разу дід каже до баби:

— Бабо, ходімо в ліс грибів назбираємо. Баба погодилась. Вони взяли кошика та й пішли в ліс. Ходять по лісу, збирають гриби, аж раптом дід побачив під кущем гніздечко та й гукає до баби:

— Бабо, йди подивися, що я знайшов!

Баба прийшла та й дивиться, а в гнізді сидить

качечка. Баба й узяла її. Коли дивиться, а в неї крива ніжка. Забрали її дід з бабою додому. Дід зробив їй гніздо, вимостив, качечку нагодували, напоїли та й зосталася вона жити з ними.

Жила вона з ними довго. Дід з бабою ходили по гриби, а качечка залишалася удома. Та одного разу, як вони прийшли з лісу, бачать, що в хаті прибрано, заметено, їсти наварено. Дід з бабою здивувались. Наступного разу все було так само, коли вони прийшли з лісу. На третій день дід і баба сказали, що йдуть до лісу, а самі сховалися біля їхньої криниці, щоб побачити, хто це все робить. Як дивляться, а із гніздечка вилазить качечка і перетворюється в красиву дівчину. Прибрала, замела в хаті, наварила їсти і перетворилася назад.

І з того часу вона жила з ними, як рідна дочка.